

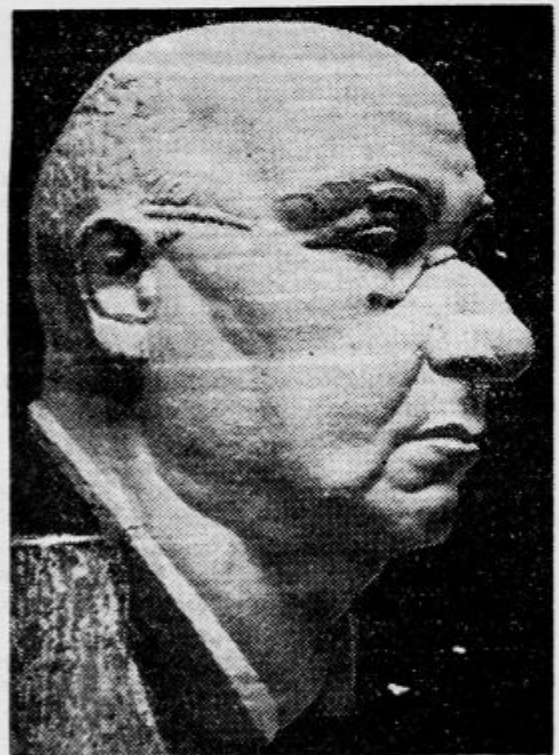

Oče slovenske pesmi

Danes se bo Ljubljana poslovila od ravnatelja Mateja Hubada

V nedeljo zjutraj ob 4. je po dolgem bolehanju umrl ravnatelj Matej Hubad. Danes zjutraj bo prepleten v poslopje Glasbene Matice, odkoder bo popoldne ob 16. pogreb. O življenju zaslužnega glasbenika je obširneje poročalo ponedeljsko »Jutro«.

Z Matejem Hubadom je izgubilo slovensko kulturno življenje enega tistih mož, ki so javnosti na svojem področju centralno mesto. Okrog Mateja Hubada se je nad trideset let gibalo vse naše glasbeno življenje, on je dal njegovemu razvoju vzgon in smer. Četudi bi šele časovni odstop od dobe, ki bi morda lahko dobila ime po Hubadu, omogočil pravilnejšo presojo pomena in trpežnosti donosa, ki ga je dal Matej Hubad s svojo osebnostjo.

Prostostna heroina ravnatelja Mateja Hubada pred Glasbeno Matice, delo kiparja Ljoteta Dolinarja

»Četudi in s svojim delom naši glasbeni kulturi, je vendar že dolgo priznano dejstvo, da je bil to eden naših največjih muzikov. Z njim odhaja v večnost osebnost, ki je našemu prizadevanju na glasbenem polju vtisnila svoj neizbrisni osebni pečat.«

Če takim centralnim osebnostim ni bila dana milost usode, da bi do svojih poznih let presenečal z aktivnostjo in nenehoma opozarjali nase, se lahko zgodilo, da se še živi pomaknejo s prizorišča aktualnosti v zgodovino in tako izgube pri mlademu rodu svoj osebni sijaj. Nekoliko te tragike je občutil tudi Matej Hubad, ki se je v zadnjih petih letih po krutnem ukazu usode umaknil iz javnosti, potem ko je že nekaj let prej kazal bolezensko pešanje, bržčas posledico prenapornega dela v preteklosti. Tako nas smrt Mateja Hubada ni zadela kakor tisti nenadni izjavični udarec, s katerim je lani v decembru zrušila usoda močno, življenja polno osebnost Emila Adamiča. Matej Hubad je ugašal počasi in njegovo delo je bilo že nekaj časa zaključeno. Tako se je sedaj samo dovršilo zadnje dejanje in zastor je padel za večno. Osebnost in delo Mateja Hubada je dokončno sprejela v svoje varstvo naša kulturna zgodovina.

V tej zgodovini bo Mateju Hubadu ohranjen trajen spomin, tako trajen, kakor je kip iz bron, ki mu ga je bila še za življenja postavila Glasbena Matica pred hramom njegovega dolgoletnega udejstvovanja. Matej Hubad je bil boljši reproduktivni kakor kreativen muzik, bolj vodja in organizator kakor ustvarjalec. Zato njegov pomen ni v tem, da bi s čistimi umetniškimi stvaritvami razširjal zaklade naših duhovnih vrednot. Čeprav torej kot skladatelj ni niti zdaleč dosegel višine, ki jo je zavzel kot pevovodja, glasbeni organizator in pedagog, je vendar vložil v napredek našega glasbenega življenja velik in trajen delež. Kaj bi bilo naše glasbeno življenje brez tega svojega gibalnega duha, ki je bil več desetletij središčem njegovega kroga, os njegovega gibanja?

Ne pozabimo, da se je Matej Hubad, eden naših redkih glasbenih izobražencev, včlenil v slovensko kulturno občestvo v letih, ki so imela za našo duhovno kulturo prelomni značaj. To so devetdeseta leta prejšnjega stoletja, zlasti njihova druga polovica. V tej dobi nemirnega kvašenja in vzgona k novim obzorjem in novim razgledom je Matej Hubad z energično roko posegel v slovensko glasbeno življenje in napovedal boj ne samo dilantizmu, marveč tudi njegovemu najtrdnjejšemu zavezniku provincializmu. Kakor sta se v prvem desetletju novega stoletja povzpeli k višjim razgledom literatura in likovna umetnost, je tudi slovenska glasba zorela za višje forme, za nove razvojne stopnje. Razstave in uspehi slovenskih slikarjev na tujih tleh so imeli naliko v uspehih slovenskih koncertov pod Hubadovim vodstvom.

S tem izredno temperamentnim in iniciativnim vodjo — morda je ta izraz primernejši za Hubada nego pečovodja, kajti bil je pravi duh na svojem mestu in v svojem okolju — je zrasla ljubljanska Glasbena Matica v eno najpomembnejših pevskih združenj na vsem slovenskem jugu. Še več: morda v srednji Evropi sploh. To so slavno potrdile tudi njene poveljne turneje, ki sodijo med poslednja velika zmagovalstva Mateja Hubada. In

z razvojem Glasbene Matice smo dobivali Slovenci več kakor samo naš najboljši pevski korpus; rastle so nam temelji vse naše višje glasbene kulture, našega današnjega konservatorija in lepo razvite glasbene produkcije. Brez nje bi Ljubljana komaj imela svojo kdaj pa kdaj malce muhasto, vendar pa dovolj številno in hvaležno koncertno publiko. Brez nje si tudi ne moremo zamisliti večjega razmaha naše celotne glasbene, zlasti pevške kulture, ki je imela v Glasbeni Matici ne le svojo vzpodbujevalko in merilo, marveč tudi svoje organizatorično žarišče in svoj največji založniški zavod. Samo v redkih dobah in le na nek-kih stopnjah glasbenega razvoja se lahko neka osrednja institucija in ne osrednja osebnost zlijeta v tako enoto, kakor sta se Glasbena Matica in Matej Hubad. — Življenje ne miruje, generacije se menjavajo in novi ljudje lahko odpirajo ob novih, popolnejših sredstvih še večje in plodnejše možnosti. Toda taka doba, kakor je bila Hubadova v našem glasbenem življenju, ostane tudi z vidika bodočnosti enkratna in nepovratna.

Matej Hubad je bil v tej nedavni preteklosti dovršitelj razvoja naše vokalne glasbe. Tu je črpal iz naravne razpoložnosti našega človeka, da daje s petjem duška svojim čustvom; iz bujnega priliva naše narodne pesmi, čije melos je dotekel tudi od sosednih narodov in poprijemal pri nas svoj-ske, nam prikladne oblike; iz potreb našega narodnega življenja, ki je bilo v boju za obstoj in je potrebovalo pes-

mi, ki bodo lahko naučljive. Iz teh potreb in razpoložnosti je zajemal Hubad svojo moralno silo. Bil je tako strasten vokalist, da je nedvomno zamej-marjal instrumentalno glasbo, ki šele kaže resnični napredek glasbene kulture. Ta, njegova slabost za prevladujočo vokalno usmerjenost je bila sploh tipična »slabost« tedanje naše glasbe. Danes lahko po pravici vprašamo, ali bi bil brez plodnih setev in žetev na njivi vokalne glasbe mogoč današnji naš razvoj v smeri instrumentalnega ustvarjanja in reprodukcije?

Ob Mateju Hubadu merimo preteklost in sedanost; ob tem daleč vidnem mejniku slovenske glasbene kulture skušamo dogledati bodočnost. Naš veliki koncertni vodja, učitelj številnih naših pevk in pevcev, buditelj in propagator narodne pesmi, vzpodbudnik številnih naših skladateljev, prvi vodja in organizator našega konservatorija, mož neizmernih dela in plodnih energij, je sedaj mrtev, da bo živel še nadalje v svojem delu in v njegovih rezultatih. Kamorkoli krene razvoj slovenske glasbe, vedno ga bo duhovno motril iz daljave dobri Matej Hubad, in njegov človeški lik, ki zdaj nastopa neizogibno pot človeškega mesa, ostane poduhovljen in prečiščen v spominu vsega našega in prihajajočega rodu. Z Matejem Hubadom smo izgubili moža, ki bi dobil v Verdijevi domovini spoštljivi naziv: maestro. Njegov svetli vzgled pa bo še dolgo vzpodbujal one, ki delujejo za razmah in bodočnost slovenske glasbe.

Med venci in cvetjem na mrtvaškem odru

Matej Hubad je bil med redkimi, skrajno redkimi Slovenci, ki je že za življenja dobil javen spomenik. Pričujoči posnetek — Matej Hubad ob svojem spomeniku — je bil nastavljen ob prvem slovenskem glasbenem festivalu o Binkoštih 1932., ko so bile odkrite herme naših slovečih skladateljev, postavljene pred poslopjem Glasbene Matice.

Spored pogrebnih svečanosti

Žalni sprevod blagopokojnega ravnatelja Mateja Hubada bo danes ob 16. uri izpred poslopja Glasbene Matice v Vegovi ulici. Po molitvah, ki jih opravi duhovščina stolne župne cerkve z gospodom dekanom dr. Kimovcem na čelu zapoje mešani zbor Glasbene Matice Gallusov madrigal »Glej-te, kako umira pravičnik«. Nato se poslovi od pokojnega častnega člana predsednika Glasbene Matice dr. Vladimir Ravnihar za vse njene institucije. Žalno svečanstvo pred Glasbeno Matice sklene možki zbor Akademskoga pevskega zbora in Glasbene Matice, ki skupno zapojeja Foersterjevo kantato »Umrli je mož«.

Sprevod krene po Kongresnem trgu, Se-lenburgovi in Knafljevi ulici pred opero, kjer bo govor upravnika Narodnega gledališča Otona Župančiča in predsednika Hubadove župe dr. Antona Švigelja. Člani opernega orkestra bodo zaigrali žalne fanfare in župni pevci zapeli Prelovčeve žalostinke »Poljana toži«. Izpred opere gre sprevod po Aleksandrovi Tyrševi in Masarykovi cesti proti Sv. Križu. V cerkvi pri Sv. Križu zapoje slovenski vokalni kvintet Jalnovo nagrobno »Usliši nas, Gospode«.

Pokojnega ravnatelja Mateja Hubada položijo v grobnico slovenskih skladatel-

jev in ob grobu se poslovi od njega predsednik pevškega zbora Glasbene Matice Silvan Pečenko. Matičarji mu poslednjič zapoje njegovo najljubšo pesem »Gor čez izaroc«. V kolikor se bodo prijavili še drugi govorniki, jih bo vodstvo pogreba razdelilo na posamezna mesta, kjer se bodo vršile žalne svečanosti. Hubadova pevška župa prosi vse člane pevskih zborov, da se postavijo uvrščeni za sprevod z vsemi zastavami na čelu pod parkom pred Glasbeno Matice do Univerze.

Sprevod je razvrščen takole: najprvo uslužbenci pogrebnega zavoda s križem in zastavo. Nato godba Sloge, gojenci drž. konservatorija, pevski zbori, zbor Glasbene Matice, nosilci vencev, nosilec pokojni-kovih odlikovanj, voz s prečastito duhovščino in mrtvaški voz. Za krsto gredo najprej sorodniki, nato zastopniki oblastev organizacij in ostalih društev, nato prijatelji in častilci pokojnika. Bivši člani zbora Glasbene Matice, ki so bili Hubadovi pevci, naj se zobero pred poslopjem Glasbene Matice ob sohi pokojnega ravnatelja Gerbiča in se po opravljenih svečanostih uvrste z zborom Glasbene Matice v sprevod. Začetek pogrebnih svečanosti bo točno ob 16. uri.

Prijatelji in pevci svojemu vzorniku

Z neko otroško igrivostjo in s Tebi lastno prijateljsko iskrenostjo si, dragi mojster, v zadnjih časih dejal, da bi Ti kaj napisal tedaj, ko bi v veličastnem miru ugašnilo Tvoje bogato življenje.

In zdaj, ko si počakal, da je odšel Emil Adamič, veliki glasnik narodne duše, izražene v melodiji, ki mu sledil Ti, ki si položil temelje domu slovenske glasbe, bil vzgojitelj naših naravnih sposobnosti, klasi-k lepega tona, organizator našega petja in zbiraec naših muzikalnih zakladov ljud-ske preteklosti in sedanosti.

In zdaj mi je v teh neveselih časih dvoj-no težko, ko Ti, oče slovenske pesmi, hi-tim izpolnjevati svoje bridko obljubo. Videl si, da boš umrl, a morda si se bal, da ne bi bil bodoči rod pozabil na vse tisto, za kar si živel Ti.

Živel si za svoj ponižani, mali rod z za-vestnim smotrom, da mu pomagaš ustvari-ti samolastno kulturno življenje. Zato si povečal narodno pesem, izčistil s sveče-niško neispravnostjo naš glasbeni jezik, po-nesel čast našega imena v tujino, soustvar-jal slovensko opero in v vseh neurjih časov

ohranil svoje prepričanje neomadeževano in neovrgljivo. Tako so Te tvoji prijatelji brez pridržka ljubili, tako Te je človeška zavist spoštovala.

Živel si za slovenske pevce kot njihov pravi oče.

Pričaral si s svojim zborom nezastute in izredne višine in žrtvoval svoje moči izključno le delu za našo čast. Bil je to vzpon orjaka, v katerem je gibal, vrelo in delalo deset življenj, posebno v dobi, ko so stala naša kulturna polja pusta in prazna.

Bil si velik prijatelj mladine, ki si jo zbiral v dijaške zbornice, jo podpiral s Tebi lastno nesebičnostjo in živel v njenem son-cu sam večno mlad in sam večno jasen.

In zdaj Ti je, velikemu kmetskega sinu iz Skarudine, kamor Te je vedno gnalo k Tvojemu cvetju in sadju, zdaj Ti je po brezprimerno utrudljivi hoji dodeljen edini, a neskončno dolgi počitek.

Osebnosti tonejo, mesto njih se cepijo moči v tisoč plamenov, iščočih svoje poti v sebi razklani sedanosti, a manjka nam ene Luči, ene Volje in enega Moža.

Med svojim delom, si dragi prijatelj,

nešteto krat nehote izrekel svojo oporoko: Ljubite sebe in dari svoje zemlje s nede-ljeno ljubeznijo, zaupajte v lastno moč in ohranite čist pogled čez meglena obzorja bodočih dni. S Teboj je umrl eden naših največjih, ki so verovali v ideale svojega ljudstva z zdravim, prepričujočim optimiz-mom.

Naj drugi govore o Tebi, kar jim gre in kar vedo.

Mi pa vemo v teh trenutkih le to, da ne bomo mogli več s Teboj na slavne poho-de v Beograd, Prago, Dunaj, Varšavo in Pa-ritz, na znamenite obiske po domovini, na nepozabne večere pod šmarno goro in na častne sprejeme toliko tisočev bratov in tujcev, ki so po Tebi spoštovali našo zem-ljo.

Nič nam ni zdaj do velikih besed in nič do praznih tožb, ker Ti si odšel.

Gor čez izaro, gor čez gmajnice... dobro vedo, da nidar več pel ne boš.

Toda iz roda v rod se nevidno pretaka-jo sile osebnosti človeka. Tvoje srčnodobro, plemenito srce bo vsepovedo, kjer hodi naš rojak, utripalo dalje za vse, ki so Te na svoji poti spoznali, za vse, ki so prišli na Tvoj vrt po Tvoje sadove. Sredi rož in priznanj vse domovine ležiš utrujen mož. Preko vseh napisov in odlikovanj pa se blestita na Tvojem čelu dve veliki besedi, ki ozarjata Tvoje delo, dvojje najčistejših

Počastitev dveh zaslužnih pionirjev

Odlikovanje inž. Bloudka in Jos. Gorca na banski upravi

Ljubljana, 3. maja. Na banski upravi je bila danes ob 11. na prisrčen, intimen način izvršena poča-stitev, ki sta je bila z najvišjega mesta deležna dva najuglednejša in najbolj za-sluzna izmed naših sportnih delavcev, inž. Stanko Bloudek in Josip Gorec. Ob navzočnosti zastopnikov Jugoslovanske zimsko-sportne zveze in podzveze, SPD, plavalne podzveze, Zveze za tujski promet in banovinskega turističnega sveta je na-čelnik oddelka za trgovino in industrijo dr. Rudolf Marn izročil inž. Bloudku in Josipu Gorcu red Jugoslovanske krone IV. stopnje.

Pri tej priliki je imel načelnik dr. Marn na oba odlikovance kratek govor, v katerem je slavil njune zasluge za razmah sporta in tujškega prometa pri nas. Tako gre nesebični, požrtvovalni vne-mi inž. Bloudka največ zahvale, da je Ljubljana kot prvo mesto v državi dobi-la z »Hrijo« moderno, vsem potrebam časa ustrežajočo kopališče. Zgradba »Hri-je« je dala številnim drugim mestom v dravski banovini povod, da so sledila nje-nemu vzgledu in si omislila podobne na-prave. Največ svojega dragocenega dela je inž. Bloudek posvetil prav plavalnemu in zimskemu sportu, ki prinašata mladini

belih cvetov, dehtečih v majniku Tvojim čestitem: Poštenje in Značaj. Na Tvoji srčni strani pa krvavita dve veliki rdeči roži z imeni: Ljubezen in Domovina. Na tisoče Tvojih pevcev pa Ti poje: Umrli je mož... Dragi Matej, kdor zapušča tako dediščino, mu je pokoj lahak! Koliko jih je še med nami? Prav zato se blesti ob vznožju Tvojega zadnjega odra v srce Tvo-jeje ljudstva utišnjen večni napis: Hvalež-nost in Zvestoba.

IVO PERUZZI.

Prvi naš organizator boja proti jetiki

Spominu dr. Demetra Bleiweisa-Trsteniškega

Dr. Demeter Bleiweis — Trsteniški je bil prvi organizator protituberkuloznega bo-ja.

Rodil se je v Ljubljani l. 1871. Univerzitetne študije je dovršil v Gradcu l. 1897. Na medicinski kliniki dr. Krausa v Gra-dcu je služboval štiri leta in se izvežbal

za specialista. Kot samostojen vodja vse-ga dela te klinike je imel priliko spozna-ti, vso patologijo in terapijo notranjih bo-leznih in se seznaniti z vsemi preiskovalni-mi metodami in kliničnem laboratoriju. Hospital je tudi pri univ. prof. dr. Chi-ariju na Dunaju pol leta ter se izvežbal v konservativnem in operativnem lečenju no-sa, grla in sapnika. 30. novembra 1900 je položil fizikalni izpit in l. 1902. je postal mestni zdravnik v Ljubljani, nato sani-

etni inšpektor in referent pri deželni vla-di za Slovenijo, kjer se je trudil ustanovi-ti posebno mesto referenta za tuberkulo-zo. Pozneje je prevzel mesto šefa zdravni-ka pri OUZD v Ljubljani, pri katerem je vpeljal protituberkulozni dizpanzer. Tu je uredil in vodil zdravniško službo do svoje smrti l. 1928.

Literarno se je udeleževal z mnogimi spisi iz medicinskega in laringološkega področja. Posebno je pa deloval v boju proti jetiki ter spisal naslednje razprave: »Kako se ima vrtiti boj proti tuberkulozi.« (Predavanje na I. kongresu lječarja i pri-rodnjaka pod najvišjo zaščito Nj. Vel. kralja Petra I. u Beogradu 1904. — L. 1908 je izšel v »Domačem ognjišču« članek »Ka-ko obvarujemo našo dečo jetiko.« L. 1911. je predaval na I. jugoslovanskem sestanku za operativno medicino v Beogradu o temi »Helioterapija in njen vpliv na periferno tuberkulozo.« L. 1914. je imel dve preda-vanji na IV. avstrijskem zborovanju proti tuberkulozi in sicer: Schritte zur Errichtung von Höhensanatorien in »Tuberkulose und Berufswahl.« Na VI. avstrijskem zborova-nju je pa obravnaval temo »Über die Er-richtung von Tuberkuloseanstalten bei allgemeinen öffentlichen Krankenanstal-ten.« Doma v Ljubljani je bil od l. 1904. glavni tajnik Pomožnega društva za bo-lne na pljučih na Kranjskem. Uredil je tu-berkulozni ambulatorij, poslal enega zdrav-nika in tri bolniške sestre na Dunaj v Alland, da se tam izvežbajo. Osrednje društvo na Dunaju je ponovno laskavo pri-znalo njegovo profilatično delovanje. v ljubljanskem društvu. Imovina pomožnega društva je pozneje prešla v last protitu-berkulozne lige. Po njem se imenujejo tu-di stenaki pljučnarjev, ki so pritrjeni nad l m visoko od tal, ter jih je on prvi vpe-ljal v Ljubljani. Ne le v ožji domovini, ampak tudi v Srbiji, že pred vojno, in na Dunaju so poznali njegovo ime, ga cenili in spoštovali kot uspešnega borca proti je-tiki. Zato je prav, da se ga spominjamo v tednu, ki je posvečen boju zoper jetiko.

Aretacija mednarodnega vlomilca Stanka

Vse kaže, da ima mariborske vleme na vesti

Maribor, 3. maja. Vse kaže, da je končno razčiščeno in pojasnjeno vprašanje neštetihi vlomov, ki so bili v zadnjih mesecih izvršeni v Ma-riboru na izredno rafiniran in drzen na-čin, ki je izdajal spretnega vlomilca. Po-licijska je na podlagi prstnih odtisov pri posemznih vlomih, kakor v Bizjakovo urarno v Gosposki ulici, Kančevo trgo-vino v Slovenski ulici, in Znidarčičovo tra-fiko na Aleksandrovi cesti, pa tudi zadnjih izpovedb posemznih prič takoj zaslutila, pravo smer.

Po načinu in metodi izvršenih vlovov se ti vlomilci skladajo z načinom vlom-a v nekatere druge prostore, kakor na primer v Vinarsko in sadjarsko šolo in studen-ško občinsko pisarno. Sum se je vsebolj zgoščal okoli osebe 31letnega zloglasnega vlomilca večjega formata, Franca Stane-ka, ki je do lanskega leta odsedel v ka-rijskih zaporih 2 in pol leto za zaporno kazeno. Po prestani kazni so ga avstrijska oblast poslala preko meje v njegovo domovinsko občino Sv. Kristof nad La-škim. Odtod je vršil svoje vlomilske po-hode v Maribor in je šla njegova taktika za tem, da je po vsakokratnem vlovu izgubil preko meje, da se nato nepričako-varo zopet pojavi v Mariboru, da izvrši novi vlov pri belem dnevu, kakor je bilo v primeru vlom-a v Bizjakovo urarno,

Kančevo mirodlinico in Znidarčičovo tra-fiko. V misli te taktike se je Staneke te dni zopet pojavil v mariborski okoli-ci.

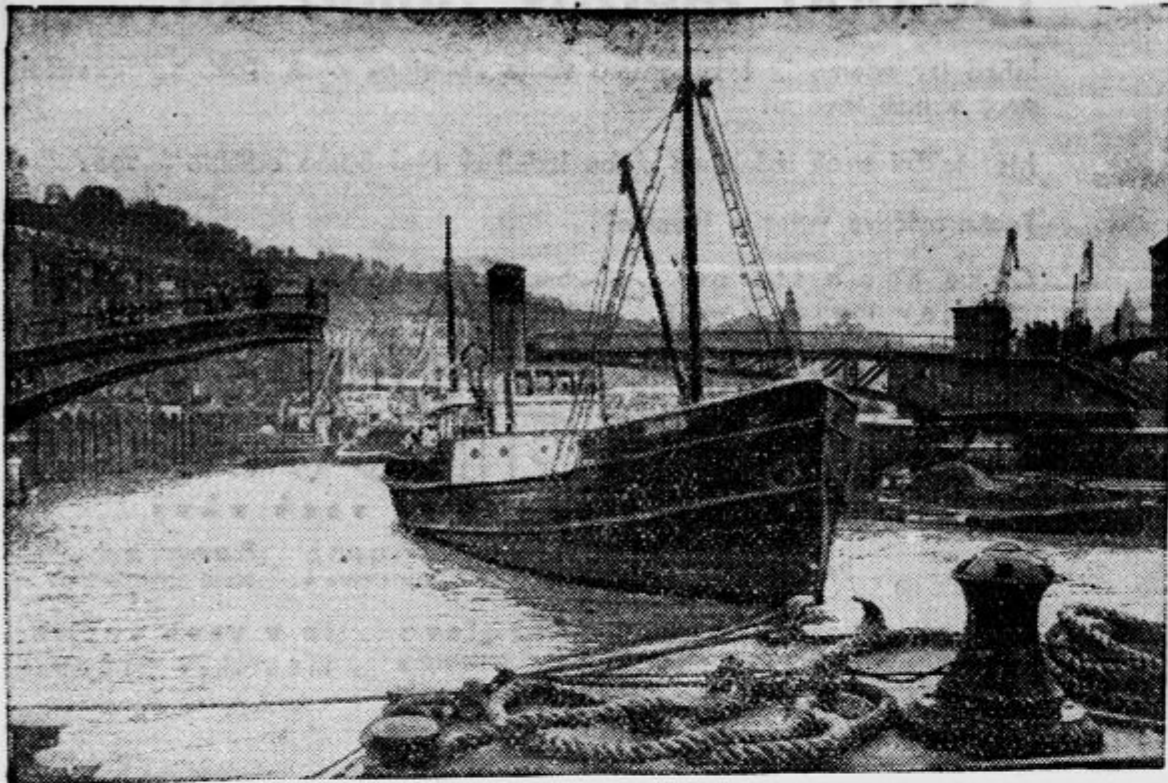
Za njegov prihod je mariborska polici-ja takoj izvedela in je bil ves policijski aparat budno in vztrajno na straži. Iz-vršenih je bilo več racij v Mariboru in bližnji okoličini, dokler se ni končno davi-ovali po 2. ure nasmehnila sreča studen-škim orožnikom, ki so v Rechbergerjevi gostilni v Studencih ob priliki službene-ga obhoda zasačili Stanečka, ki se je brez odpora takoj legitimiral. Studenški orož-niki so našli pri njem več nabojev in razno vlomilsko orodje ter so pričeli ta-koj z zasliševanjem, pri katerem pa ni ho-tel Staneček ničesar priznati. Danes so ga izročili mariborski policiji, l.

Stanka so danes popoldne zaslivali na kriminalnem oddelku. Slej ko prej je od-ločno zanikal, da bi se bil udeležil drznih vlovov pri belem dnevu. Tudi je zanikal, da bi bil kdaj kakšen tak vlov izvršil. Pri zaslišanju je med drugim dejal, da poleg slovensčine in srbohrvaščine perfektno ob-lada nemščino, francoščino, češčino, ru-ščino, nadalje esperanto in stenografijo. Na vprašanje, s čim se je zadnje mesece preživljal, ni mogel dati točnega pojasnila. Policija je povabila celo vrsto prič k sa-lišanju, ki jih namerava sooditi v Stan-kgm.

Na vrsti je Bilbao

Delen pogled na pristanišče v Bilbau. Mesto bodo izpraznili Francozi, da rešijo vsaj ženske, otroke in starce

Polet na planete — za vsakogar

Atraksije svetovne razstave v Parizu

Ena izmed najbolj privlačnih točk pariške svetovne razstave bo gotovo interplanetarno raketo letalo, ki ga bodo postavili v bližini planetarija. Potniki so sedeli v njegovi notranjosti kakor v notranjosti velikega izstrelka in po — dozdnevem vzletu bodo imeli vtis, kakor da letijo skozi vesoljnost. Pred okni raket se bodo razprostirale slike neskončnega prostora, pred očmi potnikov bo luna rasla, končno bo raketa krožila okrog naše najbližje nebesne sosedice in ljudje bodo imeli vtis, da letijo nad njenimi čudnimi pokrajinami. Astronavtična raketa bo mogla za sedaj leteti na žalost samo 30 meseca, kajti njeni piloti drugih predelov svetovne prostornice doslej še ne poznajo dobro. Pokrajine na mesecu, nad katerimi bo raketa zletela, so izdelane po natančnih fotografijah lunine površine, ki so jih posneli z največjimi teleskopi na zemlji.

Smrt junaka poljske legende

Na svojem posestvu v poznanski provinci je umrl v starosti skoraj 80 let poljski kmet Drzymala, ki je bil deset let pred izbruhom svetovne vojne junak neke zgodovinske demonstracije proti tedanji pruski raznarodovalni politiki. Pruske oblasti so mu odklonile dovoljenje za zgradbo nove hiše na njegovem zemljišču, na kar se je s svojo družino preselil v ciganski voz. Poljski patrioti, med katerimi tudi pisatelj Sienkiewicz, so mu nato darovali udoben stanovanjski voz, ki je kmalu postal središče demonstracij proti Prusom, dokler niso pruske oblasti znova nastopile. Drzymala in njegov voz spadata odlej v poljsko patriotsko legendo in so ju ovekovečile vse poljske zgodovinske knjige.

Sree, ledvice, živce, (nervozo, razburjenost, prenapetost in slabe živce), ženske, kataralne in nervozne motnje (beli cvet, neobčutljivost i. sl.) prehodna doba žen in moških (klimakterij, jetra, želodec, kamne, spolne slabosti in motnje (splošne kakor tudi nervozne), sklerozo, notranje žleze (sladkorno bolezen, ghit i. t. d.) zdravi z dobrim uspehom

RADENSKO ZDRAVILNO KOPALISCE
(pri Mariboru).
Zahtevajte prospekte!

Takšen je Durango

Krasota španjsko državljanske vojne postajajo z vsakim dnevom večje, Durango je ta krasota, da ga je komaj mogoče spoznati

Vljudnost — učni predmet

Prakiški mestni svet je pred kratkim sklenil, da bo tudi šolski pouk postavil v službo tujkega prometa. Učitelji so dobili nalogo, naj v domoznanskih urah in tudi drugače opozarjajo na važnost tujkega prometa in pouče otroke, kako naj tujcem pokažejo krasoto in zanimivost domačega kraja. Temeljni pogoj pa je vljudnost. Za to vljudnost naj pripravljajo učitelji otroke že v šoli. Mestni svet pa je tudi na praške meščane izdal poziv, naj bodo do tujcev posebno vljudni. Trgovci je pozval, naj skrbijo za red in snago ter za okusno opremo v svojih lokalih in tudi to v interesu tujkega prometa.

V 10 minutah 10 tisoč metrov visoko

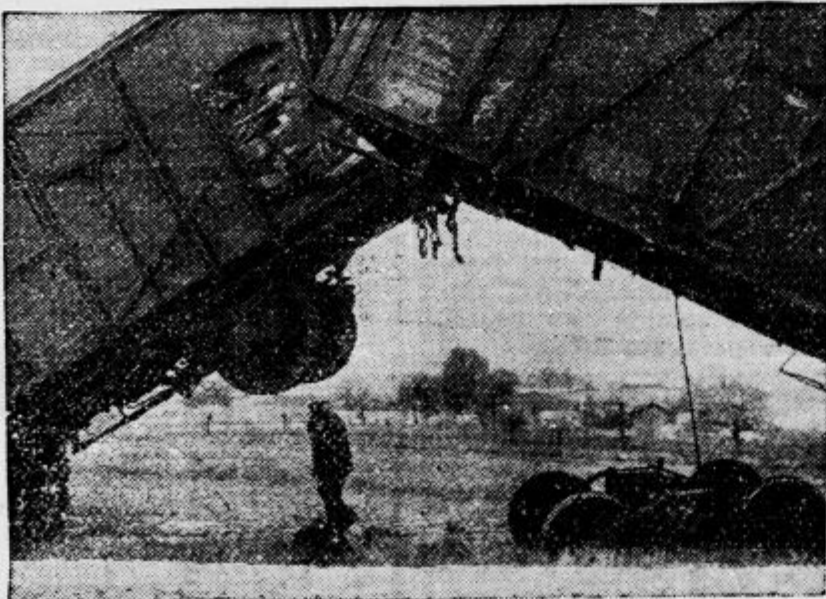
Prošli teden je napravil ruski inženir Ščerbakov zanimiv poskus s stratosfernim balonom. Ta balon, ki ga Ščerbakov imenuje hermetično stratosferno komoro, ima posebno kabino, v katero sede človek. Ščerbakov je posadil vanjo svojega laboranta. Balon se je dvignil zelo urno z zemlje ter je dosegel v 10 minutah višino deset tisoč metrov. Kljub temu, da je bila zunaj balona temperatura 55 stopinj pod ničlo, je kazal termometer v kabini 7 stopinj nad ničlo. Laborant je po povratku balona iz stratosfere izjavil, da ni občutil na zračni vožnji nobene posebne spremembe.

Plavalništvo v vlaku

V Ameriki so pred nekaj tedni uvedli novost, ki so jo sprejeli vesepovod z navdušenjem. Neki vlak na progi New York—San Francisco so dopolnili s posebnim vozom za plavanje.

V tem vozu potniki nimajo samo možnosti, da se okopujejo, temveč jim je na razpolago tudi plavalni bazen z dolžino 22. čirno 3 in pol metra ter globino do 2 m. V vagonu so tudi kabine za počivanje, v katerih se potniki lahko obsejajo z ultravijoličnimi žarki. Potnik ima vtis, da je kje v kakšnem kopališču, ne pa na železnici.

Nenavadno trčenje

Na postaji Longjumeau v Franciji sta te dni trčila dva vlaka. Dva vagona sta se pri tem tako zarila eden v drugega, da so napravili ta posnetek

Hladnokrvnost pod kolesi

Čudežna rešitev pri padcu pod drveči vlak

O Angležih pravijo, da so hladnokrvni in stvarni. To bi dokazoval tudi naslednji primer, ki se je zgodil pred kratkim v Londonu.

29letna pisarniška nameščenka Zena Hyde se je vozila vsak dan iz zunanjega okraja v mestno središče, kjer je njena pisarna. Pred kratkim je stopala kakor običajno proti postaji Nottingham Gate, od koder je vozila proti središču. Nekoliko trenutkov, preden je pridrhal vlak, ji je na tračnicah spodrsnilo. Padla je, vlak, ki je pravkar privozil, je šel preko nje. Ko se je vlak ustavil, so prišli vsi ljudje s perona, pripravljeni na to, da bodo našli samo še poedine kose nesrečnega dekleta.

Toda v njih veliko začudenje ni bila Zena Hyde niti najmanj poškodovana. Imela je srečo, da je padla v nekakšno kotanjo med tračnicami in tako je bilo mogoče, da je šel vlak nad njo, ne da bi se je dotaknil. Dekle tudi ni kazalo, da je kakorkoli razburjeno. Med tem ko si je čistila od

prahu umazano obleko, je dejala policistu, ki je bil tudi prišel k nji, naj bi sporočil njenemu šefu, da se bo mogla zavoljo majhne nezgode popeljati šele z naslednjim vlakom v mesto. Potem je odšla mirno, kakor da se ni nič zgodilo v čakalnici in počakala naslednji vlak.

Najdbe na Kreti

S Krete poročajo, da je znanemu italijanskemu arheologu Marinatu uspelo odkriti v neki jami dragocene predmete iz mikenske in zgodnje helenske dobe. Gre zlasti za kipe, vaze in obredne predmete, ki so večinoma iz bron in zlata. Videti je, da je bilo v tej jami nekoč svetišče.

Kako postaneš milijonar

Samo s štednjo in srečo si lahko pridobiš premoženje

Ameriški milijonar P. Z. Bowers je pred kratkim praznoval svojo petdesetletnico. Ob tej priliki je imel v gosteh mnogo časnika. Seveda jih je med drugim zanimalo vprašanje, kako je naredil, da si je nabral tako velik kup milijonov, kolikor jih pač ima. Mož jim je to na zadnje povedal. Ko mu je bilo deset let, je začel s prodajo časnikov, potem je postal snalilec čevljev. V tem poklicu mu je uspelo, da si je prištel nekoliko sto dolarjev, ki jih je pa kaj kmalu izgubil. Neki lopov mu jih je od

nesel. Bil je zopet na psu in je začel kot pomivalce krožnikov. Pozneje je postal hoteljski služabnik in je štedil pri centih, ne da bi si privoščil najmanjše zabave. Ni kadič, ni kila, ni plesal in si je tako do svojega 20. leta prištel 754.25 dolarja. Tedaj ga je presenetila dedščina od nekega strica, s katerim se ni bil nikoli razumel. Zaprtil mu je tri milijone dolarjev. »Tako, gospodje, je končal dovtipni bogataš,« sedaj vesle, kaj je treba napraviti, da postaneš milijonar.«

Napač v medvedji jami

V bazenu za šverne medvede curiškega zoološkega vrta se je zgodila huda nesreča. Ko se je strežaj, ki enaži že osem let redno ta prostor, približal samcu, je ta doseel do brodušnega žival nenadno podivjala, se vrgla na moža, ga potegnila v vodo in prišlo je do boje na življenje in smrt med človekom in zverjo, pri čemer je človek odnesel smrtno nevarne poškodbe. Na nesrečnikovo vpitje so prišli drugi strežaji, ki jim je po dolgem času uspelo, da so ga rešili. Potegnili so ga z vrvo iz vode. Krempiji pobesnelega medveda so mu tako težko obdelali vrat in bresa, da bo mož bržkone umrl.

Vojaška cesta skozi Norveško

Po dolgi pogajanji z vsemi strankami objavlja zdaj švedska vlada svoj načrt o oborožitvenih delih. Namen teh del je, zagotoviti državi nevtraliteto za primer kakšnega napada od zunaj. Norveška bo izdala za oborožitev v naslednjih treh letih 19 milijonov kron. Poleg tega bo potrošila še dva milijona kron za napravo vojaške ceste, ki bo držala skozi vso deželo. Za vse te investicije bo vlada uvedla posebne dav-

Razdejanje Guernice

Vojaki generala Franca so zasedli Guernico potem, ko se je mesto zaradi sovražnega obstreljevanja spremenilo v kup razvalin

Na meji mladoletnosti

Po umoru diplomatove hčere Ingrid Wengreenove

Varnostni oblasti v Neukirchenu se je zdaj posrečilo do kraja pojasniti vse momente roparskega umora, čigar žrtev je po stala hči paragvajskega diplomata Ingrid Wengreenova.

Iz zasliševanja storilcev je nepobito doganano, da je dal pobudo za zločin brezposelni sofer Fleck, ki se je kakšne tri tedne pred umorom seznanil z mladoletnim Steyskalom ter ga nagovoril, naj se mu pridruži. Dejal je, da nujno potrebuje denar in da si ga bo pač preskrbel z ropom. Priprava za zločin je bila zelo temeljita. Fleck se je sporazumel s tovariši, da bo izvršil napad samo v primeru, če bo v avtomobilu manj oseb kakor v njegovem spremstvu. Ko je ustavil avto advokata dr. Zavadila in je videl, da so v vozilu štiri osebe, je Schlegel samo prosil, če bi mogli njega in njegovo tovarišijo popeljati dalje. Roparska družba pa je vzela posebno na piko avtomobile z inozemskimi znaki in pa vozila, ki so vozila v smeri proti Semeringu, ker so se razbojniki pač nadejali, da bodo pri ljudeh v teh vozilih našli obilnejši plen.

Dan pred umorom so roparji trikrat poskušali svojo srečo z ustavljanjem avtomobilov, toda ker so se znašli v bližini vedno ljudje, se niso drznili izvršiti svoje nake. Medtem ko so prvi dan prežali na avtomobiliste pri Wimpasingu, so naslednji dan preložili svoje opazovališče proti Gloggnitzu. Fleck se je oborožil s samokresom na devet, Steyskal pa z revolverjem na šest streliv. Že od tretje ure popoldne naprej so prežali na ugodno priliko, toda med 2. in 3. uro so ustavili vozilo, pa so imeli smolo. V njem je bilo preveč ljudi, da bi mogli izvršiti zločin.

Fleck je že pred nekaj tedni razkril Schleglu, da ima »originalno idejo«. Razložil mu je, da namerava ustaviti kakšen avto in oropati potnike. Schlegel, ki je bil velik razvrtnik, je takoj pritrldil. Nabavil si je osem patron, Fleck pa je prinesel pet kosov streliva, tako da so bili zadostno preskrbljeni za prvo silo.

Trojica vagabundov (Fleck, Schlegel in Steyskal) se je na dan umora podala v gozd pri Neukirchenu, kjer so si nabasali

revolverje. Pomenili so se tudi o tem, kaj naj store po zločinu. Fleck, ki je imel pri sebi šofersko izkaznico, je predlagal, naj bi po zločinu oddirali z vozilom, žrtev pa odstranili. Ko je bila Wengreenova smrtno ranjena, je hotel Fleck stopiti k volanu in zadržati s tovarišema proti stajarski. Truplo so hoteli vreči v Schwarzo, sami pa se peljati nazaj, da bi se mogel Schlegel vrniti domov k počitku. Toda ko so krogel preluknjale telo Wengreenove in je stopil Fleck h krmilu, se avto ni ganil z mesta. Urno je tedaj izstopil in tekel s tovarišema v bližnji gozd, ker so žarometi na cesti naznanjali nov avtomobil. Avto, ki je preplašil zločince, se je sicer za trenutek ustavil, toda je takoj nadaljeval svojo vožnjo, ko ni opazil nič sumljivega. Trojica pa jo je ubrala skozi bližnji gozd. Schlegel se je tam ustavil, da bi videl, kaj je v ročnem kovčegu. In bil je strašno razočaran, ko je odkril, da je v njem samo ročna svetilka ter fotografski aparat. Slednjega si je prisvojil, kovčeg pa je vrnil stran.

Bežeče zločince je na tem begu opazil tudi železniški čuvaj, ki je poznal Schlegla ter odprl okno in ga celo poklical po imenu. Morilec se je zato umil v potoku, kamor je tudi vrnil pištolo, ki se je pri strljanju pokvarila. Fleck in Schlegel sta si pozneje razdelila plen. Prvi je vzel fotografsko kamero, drugi je pridržal žepno svetilko.

Zločinska trojica se je tudi ukvarjala z mislijo, da bi napadla avtomobil nekega rudniškega podjetja, o katerem so domnevali, da transportira 60 do 70 tisoč šilingov gotovine. Toda za ta podvig niso imeli dovolj poguma, ker so slišali, da spremlja jo transport vedno oboroženi delavci.

Fleck in Schlegel, ki sta prekorajila 20. leto starosti, prideta najbrže pred preki sod, Steyskala pa bo sodila druga instanca, ker je po zakonu še nedoleten.

Ingrid Wengreenova, hči paragvajskega diplomata, ki je bila umorjena pri Neukirchenu blizu Dunaja

ANEKDOTA

Zena angleškega pesnika Drydena je sovrzila knjige, ki jih je njen mož prebral z nepopisno strastjo. Nekeč mu je dejala: »Želim si postati knjiga, potem bi se vsaj malo brigal zame!«

»O«, je odvrnil Dryden, »všeč bi mi bila tudi kot koledar.«

»Zakaj ravno kot koledar?« je vprašala Zena.

»Ker je koledar vsako leto nov!« se je odrezal pesnik.

VSAK DAN ENA

»Kaj pa delate tukaj v rešilnem čolnu?«

»Čakam, kdaj se bo začela ladja potapljati.«

»Bije et Race!«

Ga. Simpson-Warfieldova

Pariški »Matin« poroča, da je ga. Simpsonova te dni zopet privzela svoje dekliško ime Warfield. To pravico je dobila zaradi tega, ker je potekla šestmesečna ločitvena doba. Angleški zakoni namreč dovoljujejo, da sme ločenca šest mesecev po razveljavitvi zakona zopet nositi svoj prvotni priimek. Zakon z Windsorskim vojvodo bo ga. Simpsonova sklenila pod imenom Bessie Warfield.

Novi petrolejski vrelci v Rusiji

Nedaleč od Sisranja v Povolžju so odkrili novo petrolejsko polje, ki se razteza preko več kvadratnih kilometrov. Prvi izvrtalni vrelci je že prve dni dajal dnevno okrog 50 ton dobrega petroleja. Strokovnjaki menijo, da to nahajališče ni edino v ozemlju Volge.

Civilna lista Jurija VI.

Odbor londonskega priameta, ki je bil poverjen z nalogo razstave osnutka za apanažo Jurija VI., je končal svoje delo in bo predložil spomenico o vprašanju zbornici. Spomenica predvideva apanažo za kralja v znesku 470.000 funtov letno.

Kupujte domače blago!

